

Crònica d'una gran biodiversitat

L'Aiguabarreig és molt més que una zona humida; també és el barreig harmoniós de boscos, paisatges monegrins i estepes que alberguen una gran diversitat biològica, amenaçada per l'acció de l'home (i dels silurs!).

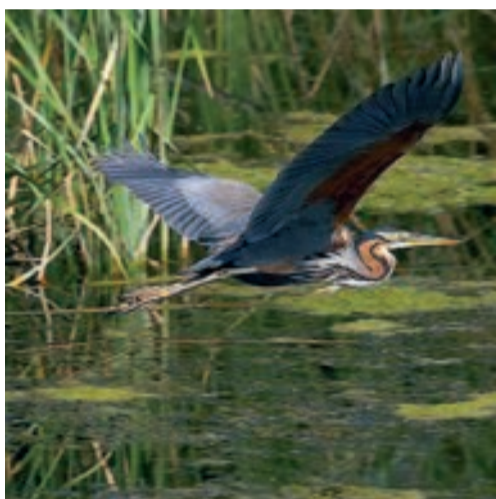
Txell Centeno

PERIODISTA

«**L**a conca de Mequinensa es va configurar com una sèrie de llacs amb zones palustres ben desenvolupades, amb una sedimentació carbonatada associada a una gran quantitat de matèria orgànica...», afirma una recerca de Dario Vidalet al volum tres de l'Anuari de l'Institut d'Estudis del Baix Cinca. Els materials que integren la conca de Mequinensa, explica al mateix document, pertanyen al terciari continental de la Depressió de l'Ebre i corresponen a l'oligocè superior i al miocè inferior. La riquesa geològica ve acompanyada de la riquesa d'ambients que formen l'Aiguabarreig, amb el sistema al·luvial d'Scala Dei, el sistema al·luvial Guadalupe-Matarraña, el sistema al·luvial d'Osca, i el sistema lacustre dels Monegres.

Però, a més, a la Depressió de l'Ebre hi trobem «un clima sec, a cavall de condicions entre xèriques i subàrides» on es pot trobar «contra tot pronòstic, en alguns llocs, carrasques (*Quercus ilex* subs. *ballota*), peus aïllats que amb estoïcisme prosperen tot i la climatologia poc generosa amb l'aigua i eixuts força perllongats», segons expliquen Alfred Bellés i Sònia Berenjena, al mateix Anuari. Fins i tot, a la carretera de Mequinensa cap a Casp hi podem trobar tot un carrascal sencer, a prop del Mas de les Carrasques.

De l'illa dels Martinets, de gran varietat biològica, a les estepes properes, on viuen espècies amenaçades d'extinció, recórrer l'Aiguabarreig és travessar una gran varietat d'ambients naturals i biodiversitat, més enllà del barreig de les aigües dels rius que li dona nom. Als boscos que s'obren al nord s'hi pot escoltar el bram dels cérvols a la tardor: és una reserva de caça important, regulada i molt respectada pels caçadors locals. A les parets abruptes de la Serra de l'Aubera, que envolten les aigües de l'Aiguabarreig, hi viuen una dotzena de cabres hispàniques (*Capra hispanica*), arribades fa tres anys fugint de l'incendi que va afectar els

AGRÓ ROIG.

EL CAVALLET DE RIU. (FOTO GUILLEM CHACON)

LLÚDRIGA. (FOTO FERRAN AGUILAR)

CORBS MARÍNS. (FOTO GUILLEM CHACON)

L'ESTACIÓ BIOLÒGICA. (FOTO GUILLEM CHACON)

L'ILLA ARTIFICIAL DE L'AIGUABARREIG. (FOTO GUILLEM CHACON)

Ports de Beseit. A les parets més properes a l'aigua i al curs fluvial hi nidifica una extensa colònia de més de dues-centes orenetes de ribera (*Riparia riparia*). La llúdriga ha estat vista en nombroses ocasions, mentre que a les estepes que hi ha més enllà de la zona humida que forma el cor de l'Aiguabarreig s'hi poden observar alguns dels ocells estèpics més a-

menaçats, com la trenca (*Lanius minor*), el sisó (*Otis tetrax*), o la terrerola comuna (*Calandrella brachydactyla*), la calàndria (*Melanocorypha calandria*) o la cucut reial (*Clamator glandarius*), i escoltar el característic crit del torlit o samarlic (*Burhinus oedicnemus*).

En Guillem Chacon, responsable de l'Estació Biològica, explica que cada ocell té la seva hora d'arribada als dormidors, i mentre a les tres de la tarda hi fan cap els corbs marins, a les cinc hi arriben els grans estols de milers d'estornells (*Sturnus vulgaris*); mitja hora més tard, a dos quarts de sis de la tarda apareix el duc (*Bubo bubo*) al seu territori de caça, als camps a tocar de l'aigua. Els grans rapinyaires —com el voltor comú (*Gyps fulvus*)— comparteixen també l'Aiguabarreig amb els xoriguers (*Falco tinnunculus*) o l'aligot (*Buteo buteo*). I a les zones estèpiques, l'amenaçat xoriguer petit (*Falco naumanni*) niua a les teulades dels coberts abandonats.

Una de les espècies estrella de l'Aiguabarreig és la rabosa de riu (*Salaria fluviatilis*), recuperada gràcies a l'esforç de l'equip de l'Estació Biològica, i el fartet (*Fratercula arctica*), un dels peixos més amenaçats de Catalunya.

El bosc de ribera i l'illa dels Martinets

De tots els ambients que ofereix l'Aiguabarreig, el bosc de ribera és, sens dubte, el que més atrau i impressiona els amants de la na-

tura i especialment els aficionats a l'ornitologia, per la gran varietat d'ocells, molts d'ells espècies també espectaculars.

Els oms i els verns dominen bona part del bosc de ribera, barrejats amb d'altres varietats pròpies d'aquests ambients humits, i entre les seves branques i les seves capçades hi amaguen els seus caus ocells com la restringida mallerenga d'aigua (*Parus palustris*), la bellíssima mallerenga blava (*Parus caeruleus*), la mallerenga cuallarga (*Aegithalos caudatus*), la comuna

La presència del carnisser silur ha fet desaparèixer els ocells cabussadors, com el cabusset i el xarxet.

mallerenga carbonera (*Parus major*), el mític blauet (*Alcedo atthis*) o el reietó o rei moixó (*Regulus regulus*). També s'hi pot observar l'hàbil teixidor (*Remiz pendulinus*) —que fa el niu com una bola, penjat d'una branca—, o el repicalons (*Emberiza schoeniclus*) o sit de boga, com l'anomenen a la zona. Mentre hom camina per la passarel·la que travessa part de l'illa dels Martinets, a banda de veure la recent destrossa d'arbres —que ha fet una empresa amb el permís del municipi ordenant i sense la supervisió dels responsables de l'Estació Biològica—, també s'hi

pot escoltar el picot garser, que colpeix ben fort els troncs per fer-hi el niu o esmolar el bec, o l'impressionant cant del rossinyol bord.

A la Franja, més a prop del poble de Mequinensa, el bosc de ribera amaga el vol àgil de l'astor (*Accipiter gentilis*) i es pot escoltar el crit aspre de l'elegant *Arde cinerea*, el berrat pescaire, senyor indiscutible dels rius, junt amb el cant de l'agró roig (*Ardea purpurea*) i d'una gran varietat d'anàtids, cigonyes i corbs marins. Aquestes aus aquàtiques combinen la vida entre els arbres del bosc i les aigües més profundes de l'Aiguabarreig. Les aigües somes són punt de trobada d'alguns camallargs de ribera, com el martinet ros (*Ardeola ralloides*), al qual es pot observar en la seva precisa i inconfusible tècnica de caça. Aquí hi té l'únic punt de nidificació de la Franja de Ponent, segons que explica Guillem Chacon.

Però a l'Aiguabarreig no hi trobem ni cabussats ni xarxets... La presència d'un depredador al·lòcton, implacable i carnisser com el silur (*Silurus glanis*), que menja la presa xuclant-la de cop i a traïció —mentre emergeix de sota l'aigua—, fa que aquests ocells cabussadors s'hagin extingit d'aquestes aigües. El darrer cens va donar l'esgarrifosa i insostenible xifra de 23 silurs per hectàrea i, de més, els gavians argentats, corbs marins i ampolles de refrescs que s'ha trobat al seu estómac demostren la seva voracitat.